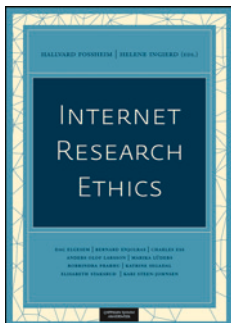

Helt nødvendig for alle som driver nettbasert forskning

Hallvard Fossheim, Helene Ingierd, red.
Internet research ethics
 175 s, ill. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2015. Pris NOK 279
 ISBN 978-82-02-48035-6

Målgruppen er alle som enten driver nettbasert forskning eller forskning på internett. Boken er bygd opp som en antologi – på oppdrag fra De nasjonale forskningsetiske komiteene. Den er redigert av to av sekretariatslederne, Hallvard Fossheim i Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH), og Helene Ingierd i Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT).

Redaktørene har invitert et knippe forskere med tilknytning til norske fagmiljøer ved blant annet Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) og SINTEF, med bakgrunn i samfunnsforskning, medievitenskap og sosiologi. Norge var allerede i utgangspunktet et foregangsland i forhold til å definere etiske prinsipper for Internet Research Ethics (IRE). Boken er skrevet på engelsk og er etter mitt skjønn også relevant for forskere i andre land enn Norge.

De ulike bidragsyterne belyser temaer som informert samtykke, juridisk tenkning omkring dette og sentrale lovtekster, forståelse av selvet og identitet, drøfting av hva som er privat og offentlig, forskning på barn og stordata (big data), f.eks. Amazon, Google, Facebook, Twitter, kredittkortselskaper og banker. Stordata vies mye oppmerksomhet og handler om mulighetene for å innhente og bearbeide komplette transaksjonsbaserte data. Hvis man sammenlikner med «tradisjonelle» spørreskjemadata, åpner det for nye muligheter, samtidig som det åpner for nye etiske og metodologiske utfordringer i forhold til privatliv og individers integritet.

En tankevekker er at store datamengder eies av private aktører, og for å kunne bruke tjenestene avkreves man samtykke til bruk av dataene. Det stilles heller ikke like store krav til «forskerne» – eller «analytikerne» i de store aktørene på nettet, som det gjøres til forskere ellers. Dataene er privateide og forvaltes av «datameglere», mens et av hovedspørsmålene er hvem som egentlig eier dataene.

Det er forskerens ansvar å ivareta sårbare grupper og barn. Det enkeltpersoner oppfatter som privat, f. eks. blogginnlegg, er åpent for alle på nettet, og ved forskning på sosiale medier er det forskerens ansvar å sikre personvernet.

Jeg anbefaler boken til alle som enten vil bruke internett som forskningsverktøy, eller som ønsker å forske på selve internett. Selv om boken ikke er direkte medisinsk rettet, er den etiske drøftingen god og i høyeste grad relevant også for medisinske forskere.

Atle Klovning

Førsteamanuensis, Avdeling for allmenntidrett
 Institutt for helse og samfunn
 Universitetet i Oslo

Repetisjon av klinisk mikrobiologi

Niels Høiby, Peter Skinhøj, red.
Kompendium i mikrobiologi og infeksjonsmedisin
 338 s, ill. København: FADL's Forlag, 2015.
 Pris DKK 350
 ISBN 978-87-7749-781-0

Kompendiet er skrevet av de samme forfatterne som har skrevet læreboken *Klinisk mikrobiologi og infeksjonsmedisin*, og det presenteres som et sammendrag av nevnte lærebok. Denne utgivelsen er ifølge forfatterne derfor beregnet på medisinstudenter som skal forberede seg til eksamen.

For å få fullt utbytte av dette kompendiet er det nærmest en forutsetning at man har forfatternes lærebok tilgjengelig. Mens læreboken har rikelig med illustrasjoner og tabeller, er dette kompendiet tilnærmet ren tekst. Den har et appendix med fem litt kompliserte tabeller og noe få tabeller i teksten, men ingen illustrasjoner.

Omtalen av de enkelte mikroben er enhetlig og systematisk, slik at det er lett å finne frem til den kunnskapen man er på jakt etter. I tillegg til omtalen av mikroben har kompendiet også egne kapitler om smittevern, prinsipper for antibiotikabruk og infeksjonsmedisinske vurderinger. Det infeksjonsmedisinske aspektet er ellers sterkt nedtonet, slik at selv om kompendiets tittel tilsier at det også dekker infeksjonsmedisin, er klinisk mikrobiologi en mer dekkende betegnelse.

Så langt jeg kan bedømme, er teksten oppdatert og holder høy faglig kvalitet. Men når fremstillingen er så komprimert som her, må det nødvendigvis gå på bekostning av relevante nyanser. Likevel er det imponerende hvor mye informasjon som formidles uten at teksten virker oppramsende.

En av styrkene er at det er lett å finne frem fordi kapitlene er oversiktlige og fordi det er et godt stikkordregister.

Det er en forutsetning at man har kunnskaper i mikrobiologi fra før og nå ønsker en gjenoppfriskning. Selv om målgruppen er medisinstudenter som leser til eksamen, vil også leger som ønsker å fornye sine mikrobiologikunnskaper, ha glede av kompendiet.

Halvor Rollag

Professor, Avdeling for mikrobiologi
 Det medisinske fakultet
 Universitetet i Oslo